

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

2025
oktyabr

**TOSHKENT SHAHRIDAGI TURIN
POLITEXNIKA UNIVERSITETI**

*Xalqaro ilmiy-amaliy onlayn konferensiya
materiallari to'plami*

**“GLOBAL RAQAMLI INTEGRATSIYALASHUV:
2030-YILGACHA YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISHDA
TEXNOLOGIK VA INDUSTRIAL SANOATNI RIVOJLANTIRISH
ORQALI MIKRO VA MAKROIQTISODIY BARQAROR
O'SISHNI TA'MINLASH DOLZARBLIGI”**

**“GLOBAL DIGITAL INTEGRATION: THE RELEVANCE OF
ENSURING MICRO AND MACROECONOMIC SUSTAINABLE
GROWTH THROUGH TECHNOLOGICAL AND INDUSTRIAL
DEVELOPMENT IN THE TRANSITION TO A GREEN
ECONOMY BY 2030”**

**«ГЛОБАЛЬНАЯ ЦИФРОВАЯ ИНТЕГРАЦИЯ:
АКТУАЛЬНОСТЬ ОБЕСПЕЧЕНИЯ УСТОЙЧИВОГО
МИКРО- И МАКРОЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА ЧЕРЕЗ
РАЗВИТИЕ ТЕХНОЛОГИЧЕСКОЙ И ИНДУСТРИАЛЬНОЙ
ПРОМЫШЛЕННОСТИ В ПЕРЕХОДЕ К ЗЕЛЁНОЙ
ЭКОНОМИКЕ К 2030 ГОДУ»**

7-MAXSUS SON

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

*Elektron nashr.
2025-yil, 15-oktyabr.*

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afforovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ixamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Botirali Roxataliyevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
- 05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
- 05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
- 05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
- 05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
- 05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
- 05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
- 05.01.07 – Matematik modellash
- 05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
- 05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
- 05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
- 05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
- 05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
- 05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
- 05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
- 05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
- 05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
- 05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
- 05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
- 05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
- 10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
- 10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
- 08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 – Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 – Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 – Marketing
- 08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 – Menejment
- 08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK

Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

ASSESSING RISKS IN BANKING ACTIVITIES TO ENHANCE THE EFFICIENCY OF FINANCIAL SERVICES	21
Saidov Jasurbek Latipbayevich	
MECHANISMS OF THE IMPACT OF STATE BUDGET REVENUES AND EXPENDITURES ON ECONOMIC GROWTH.....	24
Sheraliyev Nurbek Jumanazarovich	
O'QUVCHI VA TALABALARDA HUQUQIY MADANIYATINI TA'LIM JARAYONIDA YUKSALTIRISHNING ASOSIY YO'NALISHLARI VA TAMOIYILLARI	27
Mansurova Zilola Akromxonovna	
O'ZBEKISTON BANK TIZIMIDA FINTECH INNOVATSIYALARINING RIVOJI VA ULARNING SANOAT-QURILISH SEKTORIDAGI TRANSFORMATSION TA'SIRI	30
Muzayyana Beknazarova	
TURIZM SOHASIDA RAQOBAT AFZALLIKLARINI YARATISHDA MARKETINGNING ROLI	33
Shaymanov To'liqin Mahmayusupovich	
O'ZBEKISTONDA DAVLAT BUDJETI IJROSINI RAQAMLASHTIRISHNING FISKAL INTIZOM VA SHAFFOFLIKKA TA'SIRI	37
Tangrieva Farida Abdulkarimovna	
OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA SUN'IY INTELLEKTNI TATBIQ ETISH ORQALI BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISH	41
Radjabov Bunyod Abdullilovich	
XXI-ASRDA JAHON IQTISODIYOTINING RIVOJLANISH BOSQICHLARI VA ASOSIY DRAYVERLARI	45
Jalolov Umidjon Xudoyberdi o'g'li, Yegamberdiyev Shuxrat Satimbayevich	
XALQARO RAQAMLI INTEGRATSIYA JARAYONIDA O'ZBEKISTON ISHTIROKI	48
Muyassarzoda Fayziyeva	
ФИНАНСОВЫЙ КОНТРОЛЬ КАК КЛЮЧЕВОЙ ИНСТРУМЕНТ ОБЕСПЕЧЕНИЯ НАЦИОНАЛЬНЫХ ИНТЕРЕСОВ И ФИНАНСОВОЙ БЕЗОПАСНОСТИ УЗБЕКИСТАНА	52
Турсунбоева Нилуфар Отабековна	
ФИНАНСОВАЯ ГРАМОТНОСТЬ И ИНВЕСТИЦИИ	55
Ягудин Дмитрий Рустамович	
YANGI O'ZBEKISTON SHAROITIDA BARQAROR TURIZM RIVOJI: GLOBAL TAJRIBA VA MILLIY YONDASHUVLAR.....	57
Xamdullayeva Gulhayo Ergash qizi	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR YORDAMIDA TO'QIMACHILIK KORXONALARIDA INVESTITSION QARORLARNI OPTIMALLASHTIRISH	59
Rustambekov Djasur Askarovich	
KORXONA POTENSIALINING MOHIYATI VA TUZILMASIGA OID NAZARIY HAMDA ILMIY YONDASHUVLAR TAHLILI.....	61
Djalilov Sardor Sadillovovich	
XALQARO IQTISODIYOTNING GLOBAL DAROMAD TENGSIZLIKLARINI SHAKLLANTIRISHDAGI ROLI: SAVDO SIYOSATLARI VA REDISTRIBYUTSIYA MEKANIZMLARINING TAQQOSLAYDIGAN TAHLILI	64
Kurolov Maksud Obidovich	
SURXONDARYO VILOYATIDA INVESTITSIYA VA YHM O'RTASIDAGI O'ZARO BOG'LIQLIK.....	73
Zaripova Muqaddas Jumaniyozovna, Normurodov Asliddin Alijon o'g'li	
SUN'IY INTELLEKT VA AVTOMATLASHTIRISHNING MEHNAT BOZORI DINAMIKASIGA TA'SIRI	77
Akmalbek Najimov Umid o'g'li, Dinara Ishmanova	
ПРАКТИКА И АНАЛИЗ КРЕДИТОВАНИЯ ПРОИЗВОДИТЕЛЕЙ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОЙ ПРОДУКЦИИ	81
Шамшетьева Гульраушан	

AHOLI DAROMADLARI O'SISHI VA INFLYATSIYA DARAJASI O'RTASIDAGI BOG'LIQLIK	83
G'ayratova Zilola G'anijon qizi, Ibragimov G'anijon G'ayratovich	

AHOLI DAROMADLARI O'SISHI VA INFLYATSIYA DARAJASI O'RTASIDAGI BOG'LIQLIK

G'ayratova Zilola G'anijon qizi

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti,
Menejment fakulteti, 4-kurs, KB-61/22 guruh talabasi
gayratovazilola597@gmail.com

Ilmiy rahbar:

Ibragimov G'anijon G'ayratovich

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti,
Qo'shma ta'lim dasturlarini muvofiqlashtirish
markazi boshlig'i -Innovatsion Menejment kafedrasida
dotsenti Phd, g.ibragimov@tsue.uz

Annotatsiya. Tadqiqotda 1999–2024-yillar mikro ma'lumotlari asosida aholi daromadlari o'sishi va inflyatsiya o'rtasidagi bog'liqlik tahlil qilindi. Natijalarga ko'ra, inflyatsiya subyektiv farovonlikni pasaytiradi, ish haqi o'sishi esa uni yaxshilaydi. Uy egalari inflyatsion o'zgarishlarga ijarachilarga nisbatan sezgirroq ekani aniqlandi.

Kalit so'zlar: daromadlar, inflyatsiya, ish haqi, farovonlik, uy egaligi.

Abstract. Using microdata from 1999–2024, this study analyzes the relationship between income growth and inflation. Results show that inflation reduces subjective well-being, while wage growth improves it. Homeowners are found to be more sensitive to inflation than renters.

Keywords: income, inflation, wages, well-being, homeownership.

Аннотация. В исследовании на основе микроданных за 1999–2024 гг. проанализирована связь между ростом доходов и инфляцией. Показано, что инфляция снижает субъективное благополучие, тогда как рост заработной платы его повышает. Владельцы жилья более чувствительны к инфляции, чем арендаторы.

Ключевые слова: доходы, инфляция, заработная плата, благополучие, домовладение.

KIRISH

Aholi daromadlarining o'sishi bilan inflyatsiya darajasi o'rtasidagi munosabat murakkab va vaqt o'tishi bilan o'zgaruvchan bo'ladi. Qisqa muddatda ushbu bog'liqlik ijobiy bo'lib, korxonalar xarajatlar — xususan ish haqi va boshqa omillar ortishini qoplash maqsadida tovar hamda xizmatlar narxlarini ko'taradi. Natijada ish haqlari va narxlarning o'sishi o'zaro uyg'unlashgan jarayon sifatida namoyon bo'lishi mumkin.

Biroq uzoq muddatda yuqori inflyatsiya real daromadlarning qiymatini kamaytirishi va aholining xarid qobiliyatini pasaytirishi mumkin. Agar ish haqi o'sishi narxlar o'sishidan sekinroq bo'lsa, nominal daromad oshishi mavjud bo'lsa-da, uning real qiymati kamayadi — bu esa iste'molchilarning real daromadlar asosidagi xarid imkoniyatlarini zaiflashtiradi va ularning moliyaviy farovonligiga salbiy ta'sir ko'rsatadi.

Standart iqtisodiy nazariyaga ko'ra, iste'molchilar real ish haqi pasayganda ularning foydalilik darajasi (farovonlik darajasi) ham pasayadi. Shuning uchun, ta'lim darajasi bo'yicha CPI (iste'mol narxlar indeksi) o'zgaruvchisining koeffitsienti musbat, ish haqi o'sish sur'ati o'zgaruvchisining esa manfiy bo'lishi kutiladi. Chunki inflyatsiyaning oshishi iste'molchilarning moliyaviy ahvolini yomonlashtiradi, holbuki ish haqi o'sishi ularning ahvolini yaxshilaydi[1].

Agar iste'molchilar faqat real ish haqi o'sishiga e'tibor qaratishsa, unda CPI va ish haqi o'sishi ko'rsatkichlarining koeffitsientlari kattalik jihatidan bir-biriga yaqin bo'lishi kerak.

Birinchi jadvalda o'tgan yilga nisbatan o'zini moliyaviy jihatdan yomonroq holatda deb baholagan xonadonlar ulushi, ularning ta'lim darajasi bo'yicha inflyatsiya darajasi hamda ish haqi o'sish sur'atlari o'rtasidagi bog'liqlik tasvirlangan.

Pandemiya davrida ta'lim darajasi bo'yicha iste'mol narxlar indeks (CPI) va ish haqi o'sish koeffitsientlarining ishoralari standart iqtisodiy nazariyaga mos keladi. Biroq tahlillar shuni ko'rsatadiki, ushbu davrda iste'molchilar ish haqi o'sishiga nisbatan sezgirroq bo'lgan. Xususan, ta'lim darajasi bo'yicha inflyatsiya darajasi 1 foiz punktga oshganda, iste'molchilarning o'zini moliyaviy jihatdan yomonroq his etish ehtimoli 1 foiz punktga ortgan, ish haqi o'sishi 1 foiz punktga oshganda esa mazkur ehtimol 5 foiz punktga kamaygan.

Biroq butun tahlil davri (1999–2024-yillar) bo'yicha natijalar teskari tendensiyani ko'rsatadi: inflyatsiya koeffitsienti uch baravardan ortiq oshib (0,04 ga yetgan), ish haqi o'sishi koeffitsienti esa ikki baravar kamayib (-0,02 ga tushgan). Bu holat pandemiya keyingi davrda iste'molchilar nominal ish haqi o'sishiga qaraganda inflyatsion jarayonlarga ko'proq e'tibor qaratayotganini anglatadi. Demak, inflyatsiya darajasi ularning moliyaviy farovonlik haqidagi sub'yektiv baholariga yanada kuchliroq ta'sir ko'rsatmoqda.

Shuningdek, umumiy inflyatsiya yuqori bo'lgan sharoitlarda, iste'molchilar o'z ta'lim darajasiga xos inflyatsion o'zgarishlarga nisbatan sezuvchanroq bo'lishi ehtimoli yuqori. Buning sababi shundaki, narxlar darajasining umumiy oshishi aholi uchun moliyaviy barqarorlik va farovonlik masalasini yanada dolzarb holatga keltiradi hamda sub'yektiv iqtisodiy xavotirlarni kuchaytiradi.

1-jadval. Subyektiv farovonlik va ta'lim darajasi bo'yicha inflyatsiya hamda ish haqi o'sishi[1].

Ko'rsatkichlar	(1) 1999–2019	(2) 1999–2024
Ta'lim darajasi bo'yicha CPI)	0.011** (0.004)	0.037*** (0.003)
Ta'lim darajasi bo'yicha ish haqi o'sishi	-0.048*** (0.005)	-0.017*** (0.006)
Ta'lim darajasi bo'yicha ishsizlik darajasi	0.024*** (0.002)	0.026*** (0.004)
Uy xo'jaligi daromadi	-0.097*** (0.003)	-0.093*** (0.003)
Ta'lim guruhi doimiy ta'siri	Ha	Ha
Vaqt doimiy ta'siri	Ha	Ha
Ta'lim guruhi bo'yicha vaqt trendlari	Ha	Ha
Δ S&P 500 $\times$ Ta'lim guruhi o'zgaruvchisi	Ha	Ha
Uy xo'jaligi demografik omillari	Ha	Ha
Kuzatuvlar soni	113,193	140,376

Izohlar: FE (Fixed Effects) — bu o'zgarmas ta'sirlarni bildiradi. Ushbu ustunlarda logit regressiyasi natijasida olingan chegaraviy ta'sirlar (marginal effects) ko'rsatilgan. Kuzatuv birligi — bu oylik so'rovda qatnashgan uy xo'jaligi hisoblanadi. Uy xo'jaligi demografik doimiy ta'sirlari (Household demographic FE) tarkibiga jins, uy egaligi holati va yosh kabilar kiradi. Standart xatoliklar (qavs ichida) vaqt darajasida klasterlashtirilgan.

Statistik ahamiyatlilik darajalari quyidagicha belgilanadi:

*** – 1% darajada ahamiyatli,

** – 5% darajada ahamiyatli,

* – 10% darajada ahamiyatli.

Keyingi bosqichda biz subyektiv farovonlik bilan ta'lim darajasi bo'yicha nisbiy inflyatsiya hamda ish haqi o'sishi o'rtasidagi bog'liqlikning turli iqtisodiy va demografik guruhlar kesimidagi farqlarini empirik jihatdan tahlilini ko'rishimiz mumkin. Ushbu yondashuv turli aholi qatlamlari uchun iqtisodiy omillarning farovonlikka ta'sir kuchi bir xil emasligini aniqlash imkonini beradi.

Tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki, iste'molchilarning moliyaviy farovonligi bilan ular mansub bo'lgan ta'lim guruhiga xos inflyatsiya darajasi hamda ish haqi o'sish sur'atlari o'rtasidagi bog'liqlik uy egalari uchun ijarada yashovchilarga nisbatan sezilarli darajada kuchliroq namoyon bo'ladi. Bu holat uy egalari inflyatsion jarayonlarga bevosita va uzoq muddatli moliyaviy majburiyatlar orqali ko'proq ta'sirchan bo'lishi, ijarachilar esa qisqa muddatli iqtisodiy o'zgarishlarga tezroq moslasha olishlari bilan izohlanadi.

2-jadval. Subyektiv farovonlik: Uy egaligi va yosh guruhlari bo'yicha tahlil (1999–2024)[1].

Ko'rsatkichlar	(1)	(2)
Ta'lim darajasi bo'yicha inflyatsiya $\times$ Uy egasi	0.016*** (0.003)	—
Ta'lim darajasi bo'yicha inflyatsiya $\times$ 55 yosh va undan katta	—	0.004 (0.003)
Ta'lim darajasi bo'yicha inflyatsiya darajasi	0.025*** (0.003)	0.035*** (0.003)
Ta'lim darajasi bo'yicha ish haqi o'sishi $\times$ Uy egasi	0.025*** (0.004)	—
Ta'lim darajasi bo'yicha ish haqi o'sishi $\times$ 55 yosh va undan katta	—	0.001 (0.004)

Ta'lim darajasi bo'yicha ish haqi o'sishi	0.002 (0.007)	-0.017*** (0.006)
Ta'lim guruhi bo'yicha doimiy ta'sirlar	Ha	Ha
Vaqt bo'yicha doimiy ta'sirlar	Ha	Ha
Ta'lim guruhi bo'yicha vaqt trendlari	Ha	Ha
S&P 500 indeksi o'zgarishi × Ta'lim guruhi	Ha	Ha
Uy xo'jaligi demografik omillari (jins, yosh, uy egaligi)	Ha	Ha
Ish haqi o'sishi, ishsizlik darajasi va daromad nazorati	Ha	Ha
Kuzatuvlar soni	140 376	140 376

Izoh: FE (doimiy ta'sirlar) – bu modelda o'zgarish omillarni hisobga olishni anglatadi. Kuzatuv birligi – oylik so'rovda qatnashgan uy xo'jaligi. Barcha ustunlarda logit regressiyasi asosida olingan chegaraviy ta'sirlar (marginal effects) keltirilgan. Uy xo'jaligi demografik doimiy ta'sirlari tarkibiga jins, uy egaligi holati va yosh kiradi. Har bir regressiya modelida o'zaro ta'sirli o'zgaruvchilarning darajalari ham kiritilgan. Standart xatoliklar (qavs ichida) vaqt darajasida klasterlashtirilgan.

Statistik ahamiyatlilik darajalari quyidagicha belgilanadi:

*** – 1% darajada ahamiyatli,

** – 5% darajada ahamiyatli,

* – 10% darajada ahamiyatli.

Birinchi ustunda uy egalari va ijaradorlar o'rtasida subyektiv farovonlik, ta'lim darajasi bo'yicha inflyatsiya hamda ish haqi o'sishi o'rtasidagi qo'shimcha bog'liqlik tahlil qilingan. Natijalarga ko'ra, uy egalari uchun ta'lim guruhiga xos inflyatsiya darajasi 1 foiz punktga oshganda, ularning moliyaviy jihatdan o'zini yomonroq his etish ehtimoli qo'shimcha 1,6 foiz punktga ortadi. Bu holat uy egalari inflyatsion jarayonlarga ijaradorlarga nisbatan sezilarli darajada ko'proq ta'sirchan ekanini ko'rsatadi.

Shuningdek, uy egalari o'z ta'lim guruhiga mos ish haqi o'sish sur'atlariga nisbatan ijarada yashovchilarga qaraganda sezgirroq ekanini aniqlangan. Bunda o'zaro ta'sir kiritilmagan ish haqi o'sish koeffitsienti statistik jihatdan ahamiyatsiz bo'lib, nolga yaqin qiymat qayd etilgan. Bu shuni anglatadiki, ish haqi o'sishining farovonlikka ta'siri asosan uy egalari javoblari orqali shakllanadi, ijarachilar orasida esa bu bog'liqlik sezilarli darajada kuchsizdir.

Mazkur natijalarni 1-jadvaldagi ko'rsatkichlar bilan solishtirish shuni tasdiqlaydiki, subyektiv farovonlik va ish haqi o'sishi o'rtasidagi umumiy ijobiy munosabat asosan uy egalari guruhi hisobiga shakllangan. Bu esa uy-joy egaligi iqtisodiy o'zgarishlarga, xususan inflyatsiya va real daromad o'sishiga bo'lgan sezgirlikni kuchaytiruvchi muhim omil ekanini ko'rsatadi.

FOYDALANILGAN ADADBIYOTLAR RO'YXATI

1. Lewin, N., Orchard, J., & Dasgupta, K. (2025, March 28). Do people care more about inflation or wage growth? Board of Governors of the Federal Reserve System. Retrieved from <https://www.federalreserve.gov/econres/notes/feds-notes/do-people-care-more-about-inflation-or-wage-growth-20250328.html>
2. Blanchard, O., & Johnson, D. R. (2013). Macroeconomics (6th ed.). Pearson Education.
3. Mankiw, N. G. (2020). Principles of Economics (9th ed.). Cengage Learning.
4. Dornbusch, R., Fischer, S., & Startz, R. (2018). Macroeconomics (13th ed.). McGraw-Hill Education.
5. Friedman, M. (1968). The role of monetary policy. American Economic Review, 58(1), 1–17.
6. Ball, L., & Cecchetti, S. G. (1990). Inflation and uncertainty at short and long horizons. Brookings Papers on Economic Activity, 1990(1), 215–254.
7. Easterlin, R. A. (1974). Does economic growth improve the human lot? In P. A. David & M. W. Reder (Eds.), Nations and households in economic growth (pp. 89–125). Academic Press.
8. Deaton, A. (2013). The Great Escape: Health, wealth, and the origins of inequality. Princeton University Press.
9. Layard, R., Mayraz, G., & Nickell, S. (2008). The marginal utility of income. Journal of Public Economics, 92(8–9), 1846–1857.
10. OECD. (2023). Inflation (CPI) and real wages statistics. OECD Data. Retrieved from <https://data.oecd.org/price/inflation-cpi.htm>

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2025

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100